

HODNOTOVÁ ORIENTACE

Složitost
doby

NYCHIOVA
KIDNOFAM

AXIOLOGIE

/z řec. axiá –
hodnota,
cennost/ -
nauka o
hodnotách a
hodnocení

TÉMA HODNOT
VE STRUČNÉM
HISTORICKÉM
NÁHLEDU

ANTIKA

Za vůbec první skutečný pokus o odpověď na otázku, co je hodnota bývají považovány dodnes nedocenené Sokratovy teze, kdy zásadním smyslem lidského poznání je podle něj...

...snaha porozumět člověku, tedy naleznout životní orientaci. Výzvu „poznej sebe sama“ nadřazuje úsilí „poznat kosmos“. Skrze „starost o duši“ nalezne podle něj člověk schopnost rozlišit dobro od zla, pravdu od nepravdy; naučí se rozumět mravním základům života.

ANTIKA

Na Sokratovy myšlenky navázal jeho žák Platón. Ten se domnívá, že je třeba odhalit nejen skutečnost v její podstatě, ale také dokonalost této podstaty. Skutečný svět je podle Platóna jen odrazem dokonalého světa, světa ideí.

Každá idea však nezaujímá v systému pravé skutečnosti stejné místo; některé stojí výš, jiné níže.

**Nejvýše vystupuje idea
dobra jako symbol
mrvnosti.**

ANTIKA...

● V antickém období se pak objevila ještě celá řada vynikajících filosofů, kteří věnovali lidským hodnotám svoji pozornost. Je to historická epocha, která v mnohých směrech nebyla nikdy překonána.

● Z díla jejích vynikajících osobností, ať už z oblasti filozofie či kultury čerpáme dodnes.

(př. Plútarchos – nejvyšší hodnota je ctnost a vzdělání, o všechno ostatní můžeme přijít)

STŘEDOVĚK

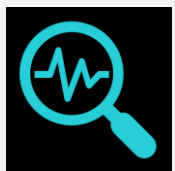
- Po období „rozmachu ducha“, kterým starověk byl, přichází doba středověku. Křesťanství pozměnilo antický světový názor, zaměnilo svobodu antické filozofické spekulace za obhajobu církevních dogmat. Jejich nezpochybnitelnost není přítom ani tak záležitostí rozumu, nýbrž víry člověka v Boha.
- **Vědomí křesťanských pravd překračuje hranice rozumových schopností člověka; tyto pravdy mu byly zjeveny.** Středověký člověk potřebuje k životu znát své místo v Bohem stvořeném světě, věří ve správnost norem, jež mu stanoví, co dělat může a co nesmí.
- **Jeho víra je garancí životních jistot.**

NOVOVĚK

V novověku je novým pojetím vzdělanosti, podle kterého nejdůležitější roli v lidském poznání musí sehrát věda.

Toto pojetí vzdělanosti tak vychází především z úcty k objektivním poznatkům a faktickým vědomostem. Zároveň je měřítkem při ustanovování všeobecně platného hodnotového systému.

OSVÍCENSTVÍ

- ⦿Vzdělání je hlavní hodnotou, která je ceněna především v době osvícenství.
- ⦿Je prostředkem, který má zamezit zlu a sociální nespravedlnosti.
- ⦿Pomocí něj se mají otevřít člověku nové obzory a objevit cesta k takovým ideálům, jakými jsou rovnost mezi lidmi, spravedlnost pro všechny, občanská mravnost či svoboda.
- ⦿Pro mnohé osvícence je také nejvyšší hodnotou příroda.

AXIOLOGIE

Neomezené možnosti vědy se staly předmětem kritiky filosofů již v 19. století. Impulsem se jí stala práce německého filosofa Immanuela Kanta, který uvažuje o tom, čím se řídí ve svém myšlení subjekt při poznávání obecných zákonů světa a jakou logikou se též subjekt řídí ve svém jednání.

Nejvyšší normou pro lidské myšlení i konání je podle Kanta mravní zákon, který má každý člověk v sobě.

Kantovo dílo se stalo inspirací nového filosofického směru, vzniklého v 2. polovině 19. století, axiologie.

Tato filosofie zredukovala veškerá filosofická témata na téma jediné, téma hodnot.

-
- ⦿ V současnosti je axiologie pouze jedním z filosofických směrů.
  - ⦿ Téma hodnot se však od sedmdesátých let dvacátého století znovu dostalo do popředí.
  - ⦿ Tento znovu obnovený zájem o hodnoty byl důsledkem rychlých kulturních změn, které se v moderních společnostech udály a které způsobily bezradnost mnoha lidí v otázkách jejich životní orientace a smyslu života.
  - ⦿ Snahy o hodnotovou výchovu, které byly tehdy započaty, trvají dodnes.

HODNOTY

*HODNOTY
JSOU
NEPOSTRA
DATELNÉ
PRO
KAŽDOU
SPOLEČNO
ST
(DOROTÍKO
VÁ)*

- vytvářejí společenské závazky mezi jedinci
- působí na individuální a kolektivní identitu
- vytvářejí jistoty ve vzájemném styku
- jsou důležitým spojovacím prostředkem mezi generacemi
- mohou omezovat silné a ochraňovat slabé

KLASIFIKACE HODNOT /PODLE PROF. KUČEROVÉ/

Přírodní hodnoty

Civilizační hodnoty, společná organizace

od rodiny po stát

Sféra duševních hodnot

CO JSOU HODNOTY

- Hodnotami jsou všeobecně platné normy lidského chování
/hodnotami nemohou být výlučně individuální hodnoty/
- Hodnotami je to, o co usilujeme
- Hodnoty jsou zvláštní vlastnosti
- Podstata hodnot spočívá ve vztahu

**Pedagogická
nauka o
hodnotách**

1900-1930

TOUHA PO HODNOTO VĚ VÝCHOVĚ - REAKCE NA KRIZI SPOLEČN OSTI

- ❖ krize společnost, éra prázdnoty a individualismu,
- ❖ nejistota a bezradnost v ústředních otázkách, které se týkají hodnot, norem, smyslu života a cílů,
- ❖ narůstají psychické problémy, sociální konflikty atd.

ohrožení celé společnosti

PŘÍKLADY VÝCHOVY K HODNOTÁM

USA ALVIN TOFFLER „FUTURE SHOCK“ 1970

- předráždění smyslu přespříliš vjemy a ducha přespříliš informacemi
- přetížení rozhodovacích schopností příliš mnoha možnostmi volby
- smrt trvalosti, krize identity
- školský program
- Rok 1965 – americký program hodnotové výchovy

NĚMECKO
VÝCHOVA
K HODNO
TÁM –
ROK 1975

Rok 1978 – kongres o „odvaze vychovávat“

Rok 1979 – 50 tezí k výchově a vzdělávací úloze školy

výchova musí zprostředkovat přesvědčení

výchova znamená zakládání vztahů

výchova nesmí jít z cesty k nejvyšším hodnotám

zvláštní význam se přikládá základním hodnotám, a právům obsaženým ve výchově

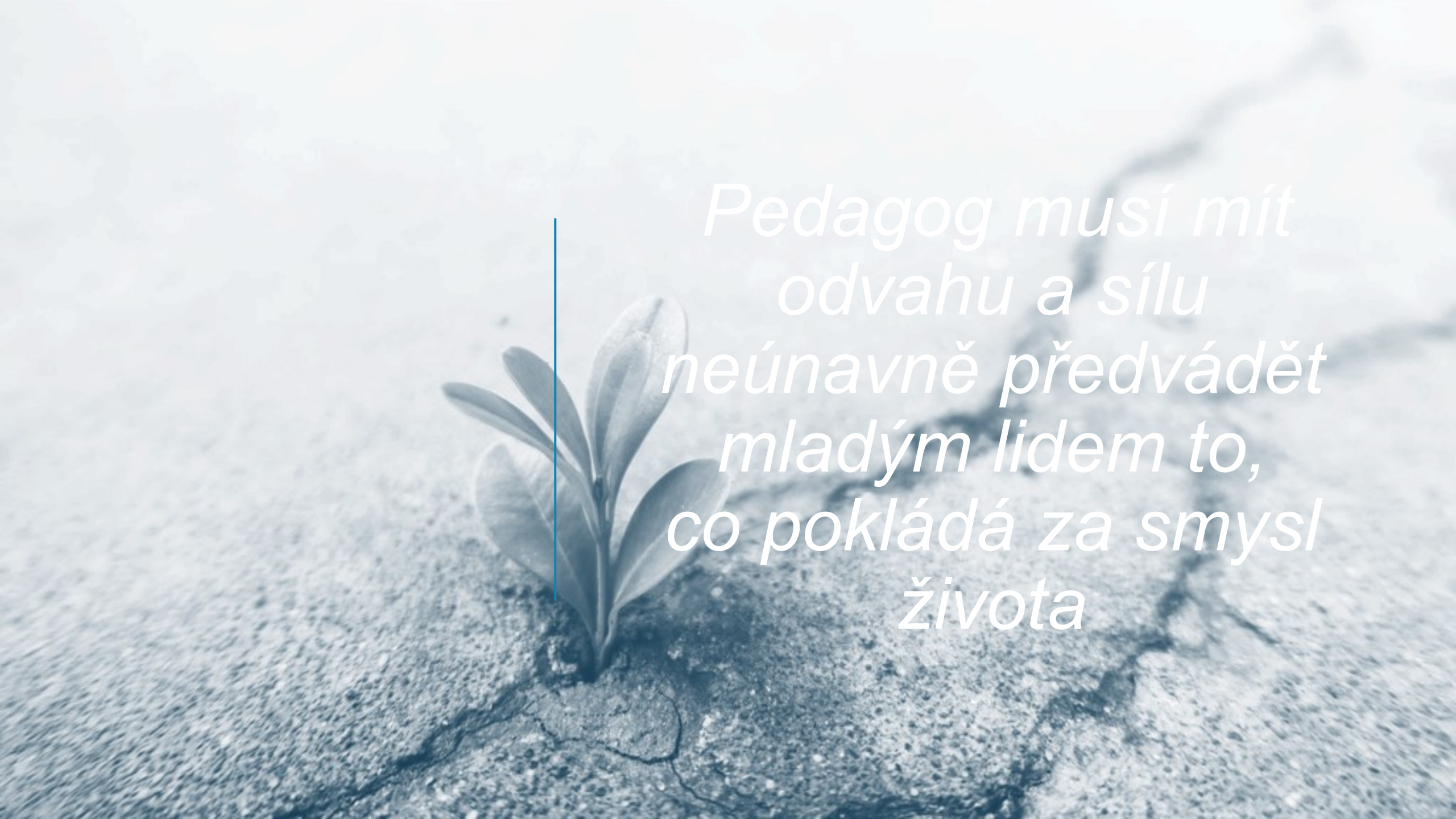
souvislost práv a povinností

hodnoty úcty a důvěry

dosažení ctností

ochota sloužit a plnit povinnosti

láska k domovu a vlasti

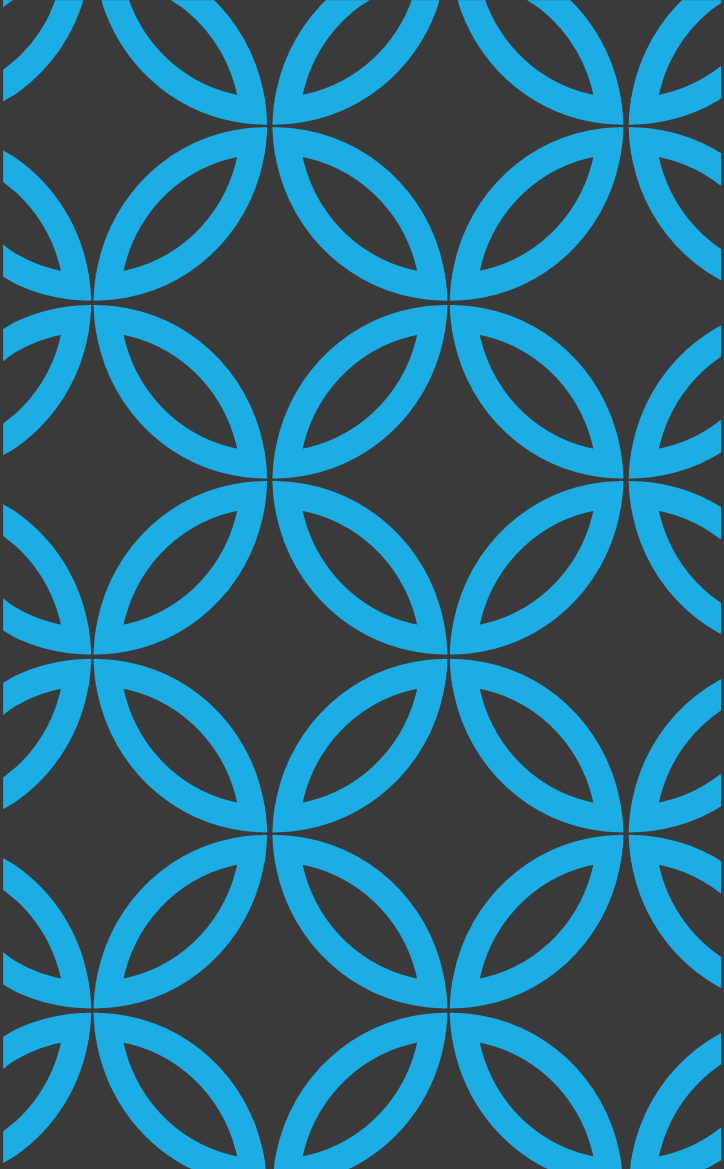
A small green seedling with several leaves is growing out of a crack in dry, cracked earth. The background is a blurred, light-colored surface, possibly sand or dry soil. The overall tone is muted and natural.

*Pedagog musí mít
odvahu a sílu
neúnavně předvádět
mladým lidem to,
co pokládá za smysl
života*

Pluralitní
(mnohonázorov
á)

společnos
t

Požadavek na
hodnotovou
výchovu
rozšířen
po celém
světě

SPOLUODPOVĚDN OST ZA PŘEDÁVÁNÍ HODNOT

Rodina

**Škola /oblast pedagogiky volného
času, sociální pedagogiky/**

Stát

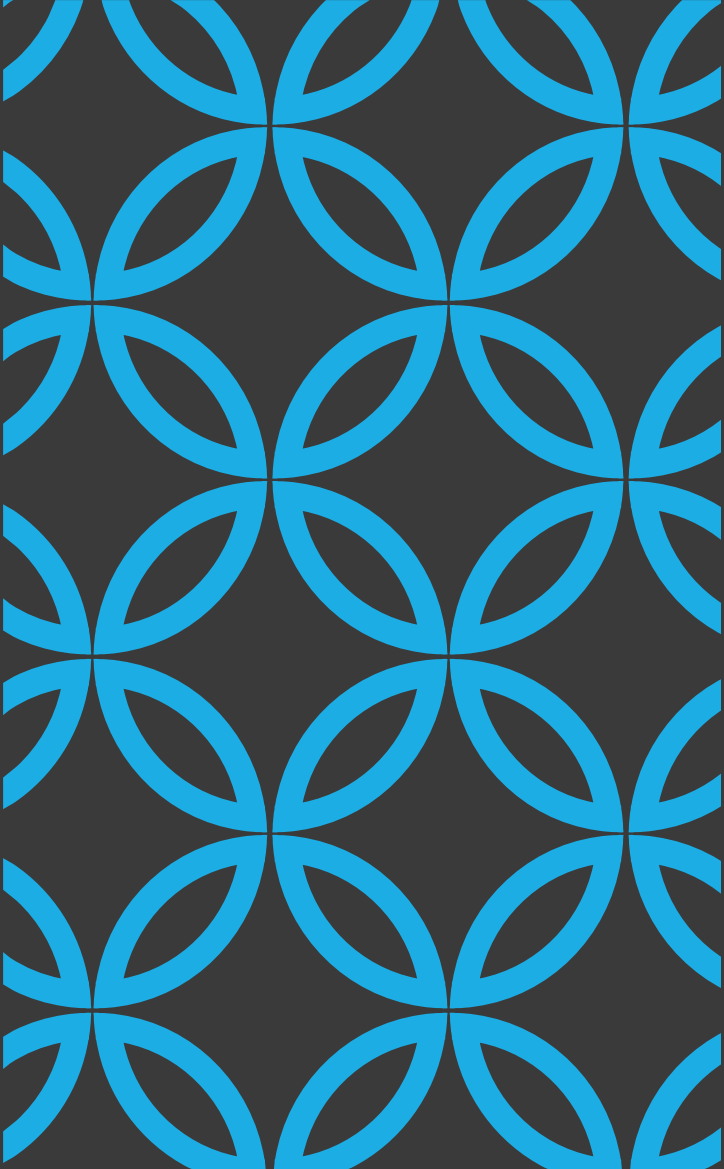
/Osobnost pedagoga, osobní příklad člověka/

The background of the slide is a complex network of interconnected nodes and lines. The nodes are represented by circles of varying sizes and shades of gray, ranging from small light gray dots to large dark gray circles. The lines are thin and dark gray, creating a dense web of connections across the entire frame. The overall aesthetic is modern and technical, suggesting themes of networking, data, or interconnectedness.

HODNOTOVÁ ORIENTACE MLÁDEŽE

Když dospělí pochybují,...

OKRUHY K ZAMYŠLENÍ....

Stav současné společnosti

Problémy současného světa

Jaké jsou hodnoty mladé generace?

Požadavky na rodiče, pedagogy, na školy, na komunitu, na společnost...

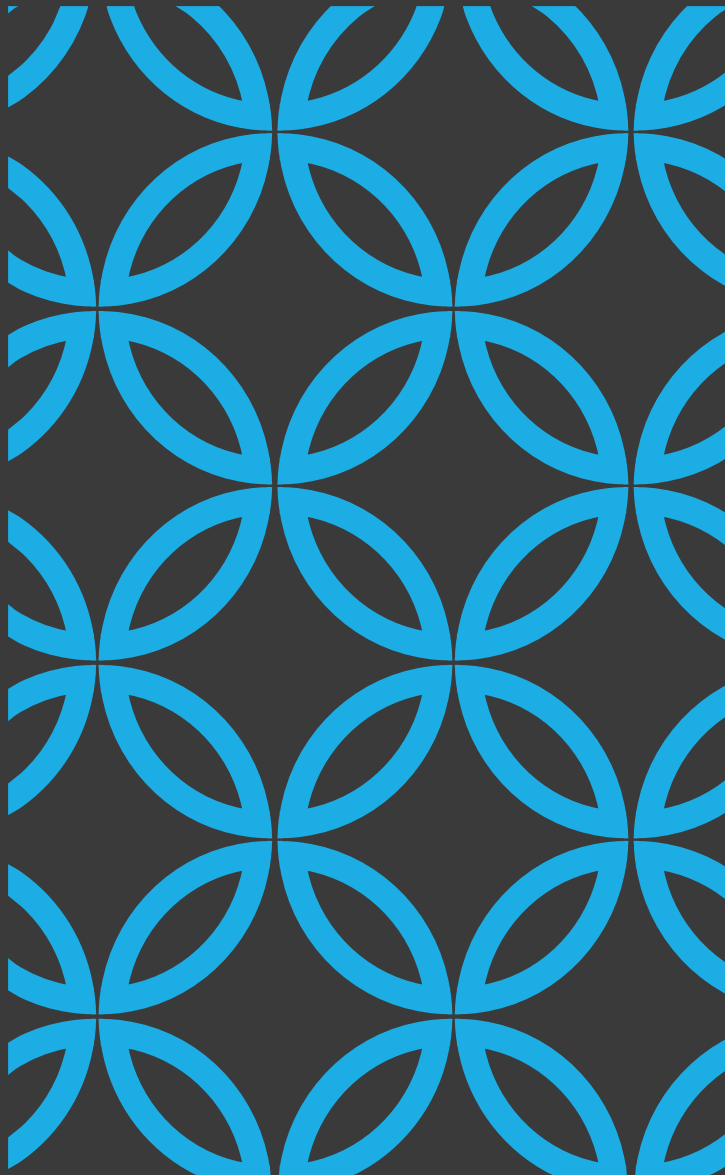
Jak připravit mladé na vstup do světa dospělých?

Změny společenských podmínek vyvolávají možnosti změny hodnotové orientace

DVA POŽADAVKY NA PŘEDÁVÁNÍ HODNOT

**výchova
řízena
z vnějšku
*/klasické
předkládání
hodnot/***

**vytvořit šanci prožit
hodnotově
orientované
jednání, ve kterém
si nacvičí zacházení
s osobní svobodou
a sociální
zodpovědnost
*/téma pro sociální
pedagogiku/***

V této době plné rozporů a kompromisů je velmi důležité hledání a poznávání dobra, aby člověk dokázal v té neskutečné nabídce „možností“ rozlišit pravé a pomíjivé hodnoty a zorientoval se v různých životních situacích.

Přes mnohé nepříznivé stránky současného světa stále existuje mnoho moudrých zdrojů a příkladů nekonečného lidství, z nichž lze čerpat inspiraci pro vlastní hodnotovou orientaci.

TÉMA HODNOT – ZÁKLADNÍ ANALÝZA - 2015

Nejvýznamnější hodnoty – rodina (28),
zdraví (19), přátelé (10), děti, materiální
hodnoty (9),

seberealizace, vztahy (7), svoboda (5),

život, pravda, vzdělání/studium, příroda
(4),

Koníčky, manžel, respekt, já/sebeláska (3)

OSTATNÍ

Důvěra, řád, spokojenost, přítelkyně, pokora, legrace, radost, bezpečí, duševní vyrovnanost, identita, péče o druhé, tvořivost, intuice, čas, pomoc, zkušenost, člověk, smíření, morálka, lidskost, empatie, poctivost, upřímnost, přirozenost, tolerance, úcta, sebeobětování, psychohygienu, dobrota, lidskost, psychická a fyzická síla, slušnost...

ROZMANITÉ SPEKTRUM

Přirozenost, víra v Boha,
bezpečí, domov, vnitřní klid,
řád, důvěra, přítelkyně, matka,
čas, spokojenost, auto....

OBAVY

Černobílé vidění světa, zklamání, strach ze smrti, obava z budoucnosti, nenávisť, omezenost, moc, bezmocnost, obavy ze ztráty, tma, obavy, aby dobře vychovali dítě, ztráta ze zaměstnání, nemoc, strach z vody, z výšek, velkých psů.....

UVĚDOMĚNÍ SI VLASTNÍCH HODNOT

Nejvýznamnější hodnota – co je pro mě
nejdůležitější (jedna jediná)

Pět nejvýznamnějších vlastních hodnot

Pět nejvýznamnějších lidských vlastností

Pět největších hrozeb společnosti

HODNOTY – PODZIM 2010

Rodina (30)

Zdraví (30)

Přátelé (17)

Láska (15)

Práce, profese (7)

Vzdělání, moudrost, vědomosti, poznání (6)

Bezpečí, spokojenost, někam patřit, pomáhat,
víra, sounáležitost...

VLASTNOSTI

Tolerance (17)

Upřímnost (15)

Spolehlivost (11)

Empatie (9)

Pravdomlupnost, čestnost,
přátelskost, humor, vstřícnost,
cílevědomost, spravedlivost,
naslouchání, laskavost (od 6 po 3)

OBAVY

Ztráta nejbližších (21)

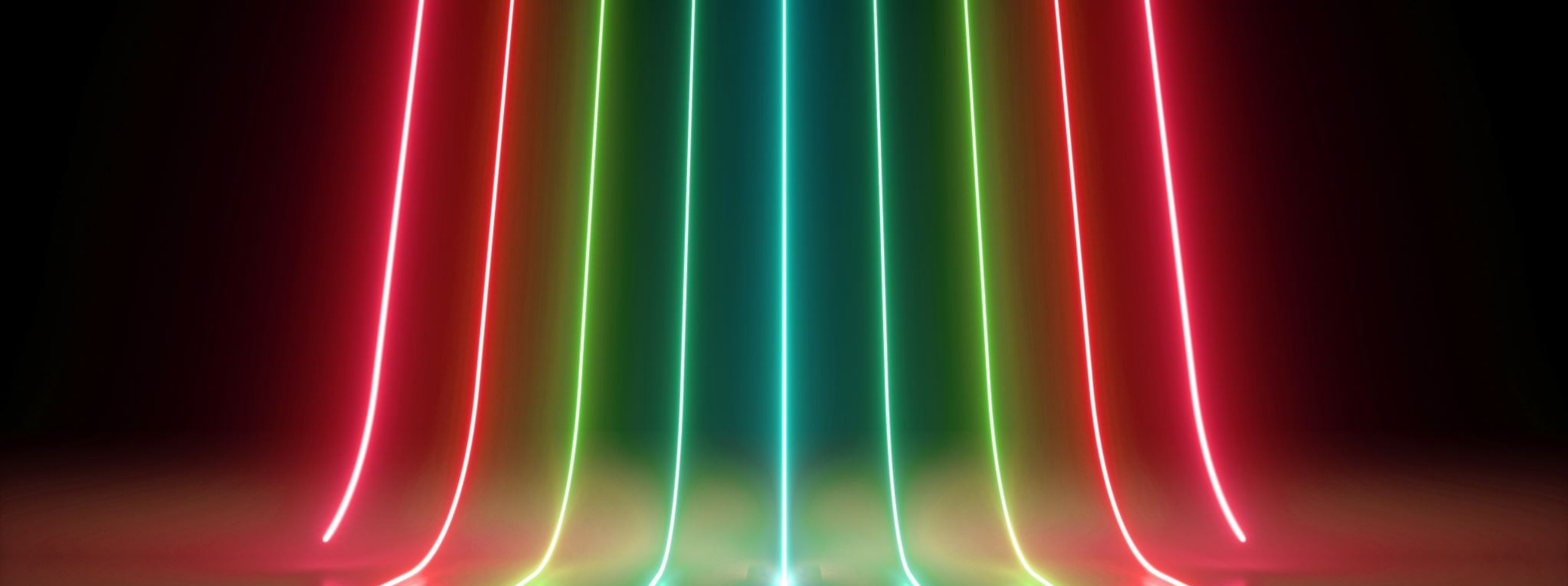
Nemoc a bolest (13, 6)

Zklamání a zrada (8)...obava,
že zklamou (4)

Smrt, bezmoc, nesvoboda,
ztráta zaměstnání (7-3)

Z finanční závislosti,
nespravedlnosti, budoucnosti,
válek

HODNOTY STUDENTŮ

Podzimní semestr/2012

VLASTNOSTI

Upřímnost (14)

Tolerance (12)

Spolehlivost (10)

Pracovitost, pokora, poctivost (6)

Čestnost, empatie (5)

Obětavost, ochota (4)

Odvaha, věrnost, ochota, obětavost, oddanost,
smysl pro humor(3)

HODNOTY

Rodina, děti (25)

Zdraví (24)

Přátelé (12)

Láska (10)

Spokojenost, víra (7)

Svoboda (6)

Pořádek v rodině, peníze, práce (4)

OBAVY, HROZBY

Lhostejnost (20)

Násilí (16)

Choroby (8)

Chudoba, moc a peníze, ztráta morálky,
moc a peníze (6)

HODNOTY - 2013

Hodnoty

Rodina 13, zdraví 13, láska 11, přátelé 9, poznání a vzdělávání 6, peníze a materiální hodnoty 8

Dále pak svoboda, život, seberealizace, kariéra 3

Dále spravedlnost, historické dědictví, sebeúcta, překovávat překážky, čest, pravda, sny, vášně, volný čas, radost, já, harmonie, tolerance, víra.....

VLASTNOSTI

Upřímnost 8, čestnost a fair play 8, tolerance 4

Dále moudrost, pracovitost, spravedlnost, laskavost,
být tu pro někoho, otevřenost, skromnost, poctivost
3

Dodržovat hodnoty, plnit sliby, být sám sebou,
humor, důstojnost, optimismus, empatie,
dochvilnost, spolehlivost, odvaha, laskavost,
trpělivost, samostatnost, svědomitost, slušnost....

OBAVY A HROZBY

Ztráta blízkých 12, vážná nemoc 10, strach ze samoty 8, sobectví a individualismus 4, smrt 4, neschopnost sebeobsluhy 3

Dále ztráta zaměstnání, ztráta jako taková, neužitečnost, fanatismus, chudoba, osobní selhání, strach z noci, z výšek, strach zpomalit 2,

Strach z morálního úpadku, krátkozrakost, strach ze změny, ze špatného rozhodnutí, osobní bankrot, náboženský fanatismus, z pronásledování kvůli víře, strach z budoucnosti, modernismu, negramotnosti, vyhoření, zklamání, neschopnost ovlivnit okolí, válka, chudoba, násilí,